

GEMEENTE SCHERPENZEEL

Aan mevrouw E.M. Portegies-Hermans
Sluissestraat 16
6629 KL APPELTERN

Scherpenzeel, 5 oktober 2021

Postbus 100
3925 ZJ
Scherpenzeel
(033) 277 23 24

Buitenplaats
Stationsweg 389a

www.scherpenzeel.nl

IBAN Rekeningnummer
NL62BNGH0285007548

Uw brief d.d. :
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : 24360/28580
Behandeld door : R.J. ter Horst
Bijlage(n) : bijlagenboek

Onderwerp : Aanvulling op vragen inmenging nav WOB verzoek

Geachte mevrouw Portegies,

In onze brief van 31 augustus hebben we reeds een gedeeltelijk antwoord gegeven op een aantal door u gestelde interpretatievragen, waarbij wij tevens hebben verwezen naar hoofdstuk 5 van onze zienswijze. We hebben daarbij aangegeven dat wij mogelijk, indien onze inventarisatie van documenten en correspondentie hiertoe aanleiding geeft, onze beantwoording zouden aanvullen.

Vandaag hebben wij een (separaat) besluit genomen op uw WOB-verzoek inzake een groot aantal documenten en correspondentie. In deze brief willen we de verstrekte stukken graag op 3 punten van duiding voorzien.

1. Intervenieren besluitvorming gemeenteraad

- In de brief van 21 november 2019 (bijlage 1, per koerier bezorgd aan de vooravond van ons inwonergesprek) diskwalificeerde GS de (unanieme) analyse van onze gemeenteraad. Zoals beschreven in het rapport van raadsadviseur Bogerd had dit forse impact op de discussie in Scherpenzeel; het zette de verhoudingen op scherp. Daarbij komt dat er ons inziens geen kans is geweest deze analyse aan GS toe te lichten alvorens het oordeel op schrift werd gepresenteerd aan de gemeenteraad. GS oordeelde op basis van een publiekssamenvatting; naar ons weten beschikte GS niet over de achterliggende (vertrouwelijke) analyses en onderbouwing.
- Op 8 oktober 2020 betichtte GS, enkele uren voor aanvang van een raadsvergadering, het college van B&W er van de raad onjuist te hebben geïnformeerd op een aantal punten. Ter vergadering kon ons college de aantijgingen weerleggen. Een afschrift van onze reactie hierop is reeds aan uw staten verstuurd (bijlage 2).
- In mei stelde GS het Herindelingsadvies vast, en bood aan om dit te komen toelichten in de gemeenteraden. Nadat 'de griffie' schriftelijk had gemeld dat de raad hieraan geen behoefte had, is de griffier telefonisch benaderd of deze reactie ook afkomstig was van de oppositie. Daarop heeft de griffier aangegeven dat de griffie werkt voor de gehele raad, uit naam van de gehele raad schrijft en dat de raad geen behoefte heeft. Deze telefonische verificatie was voor de projectleider aanleiding voor een schriftelijke bevestiging (bijlage 3).

- De mail van de Commissaris van 16 juli jl. (bijlage 4) was gericht aan de oppositiefracties in plaats van aan de gehele Scherpenzeelse raad.

2. Het samenspel tussen de CdK / Rijksheer en burgemeesters

In onze brief van 31 augustus zijn wij reeds ingegaan op de weigering de burgemeestersvacature vacant te stellen, en op de inmenging van de CdK in de wijze waarop Scherpenzeel als zelfstandige gemeente invulling geeft aan de eigen bestuurskrachtversterking. Waar de raad had besloten tot een brede verkenning van alle door SeinstravandeLaar geopperde varianten, perkte de CdK het aantal door de raad te verkennen varianten in tot 2, en legde ten aanzien van de variant herindeling bovendien de beperking op dat enkel Barneveld mocht worden onderzocht.

De inperking werd vervolgens schriftelijk bevestigd (bijlage 5). Document *Re: concept-brieven aan B&W's Barneveld en Scherpenzeel* (bijlage 6) geeft inzicht in wat daaraan voorafging. De (toenmalig) burgemeester van Barneveld en de (toenmalig) waarnemend burgemeester van Scherpenzeel waren betrokken bij de beslissing van de CdK om het aantal te onderzoeken varianten in te perken. Samenwerking met Veenendaal (of andere gemeenten) mocht niet worden onderzocht. Op het punt van voorzieningenniveau ervaren wij in de reactie van de heer De Vries een mogelijke oorzaak van de moeizame en nog altijd voortslappende discussie over garanties voor het Scherpenzeelse voorzieningenniveau in geval van herindeling.

Deze mailwissel werd (na een WOB verzoek) pas najaar 2020 bij ons bekend, en is voor zover wij weten geen onderdeel geweest van de analyse van NSOB (rapport-Frissen).

3. Aanleiding, oorzaak en nasleep van de mail d.d. 6 juli

Deze verstrekte WOB documenten bevatten een aantal mails, WhatsApp berichten, documenten en een brief van burgemeester Klein aan CdK Berends. Deze documenten hebben betrekking op (de nasleep van) de oproep van de burgemeester aan PS om de procesintegriteit te onderzoeken, vooraleer het Herindelingsadvies vast te stellen. Ten aanzien van de nasleep onthouden wij ons in deze brief van commentaar c.q. een waardeoordeel. Wel willen wij ingaan op de aanleiding en dieper liggende oorzaak van de mail van 6 juli.

Context van de aanleiding

In de verstrekte WOB documenten treft u aan een mailwissel die de directe aanleiding vormde voor zijn oproep. Deze mailwisseling moet worden geplaatst in het volgende perspectief:

- Een van de argumenten voor GS om te twijfelen aan de zelfstandige koers is de financiële houdbaarheid van een zelfstandige gemeente.
- Op 16 juni kondigde gedeputeerde Markink aan, ten behoeve van de besluitvorming in PS, de concept-Kadernota te zullen beoordelen.
- Scherpenzeel hield rekening met de mogelijkheid dat vooringenomenheid een rol zou kunnen spelen in dit oordeel en had daarom, net als in 2020, contra-expertise laten uitvoeren door dr. Jan Verhagen.
- Op woensdag 30 juni stuurde GS een negatief oordeel (bijlage 7) over de concept-Kadernota naar PS.
- Het rapport-Verhagen over de Kadernota 2022 verscheen op donderdag 1 juli en schetst een ander beeld. Scherpenzeel stuurde dit rapport op 2 juli naar PS en

GS (bijlage 8), voorzien van de constatering dat de financiële beoordeling politiek is gemaakt.

Door een per abuis naar ons verstuurde mail op zondag 4 juli (bijlage 9) namen wij kennis van het feit dat de ambtelijke staf van GS in dat weekend het rapport-Verhagen bestudeerde. In de mail schrijven zij te zoeken naar: *'munitie voor Jan en de Commissaris om (kritische) vragen van Statenleden te weerleggen en munitie om de financiële stabiliteit van S'zeel in twijfel te kunnen trekken. Geen officieel stuk dat naar de Staten gaat.'*

- In een bijgevoegd screenshot zien we pogingen om de beoordelaar te diskwalificeren (bijlage 10).
- Dit bericht wordt gepoogd in te trekken als ontdekt wordt dat ook Scherpenzeel in cc staat (bijlage 11).

Geen opzichzelfstaand incident

Als op zichzelf staand incident was de mailwissel van zondag 4 juli, hooguit iets geweest om te bespreken binnen de beslotenheid van de bestuurskamer.

De mail was namelijk geen incident, maar het was de spreekwoordelijke druppel die de emmer deed overlopen.

De discussie, die Scherpenzeel al sinds het raadsbesluit van december 2019 voerde met GS wordt in onderstaande punten nader geuid:

- Na de autonome keuze van onze raad voor een zelfstandige toekomst was het niet vanzelfsprekend dat Scherpenzeel deze stip op de horizon mocht gaan uitwerken (zoals in bijlage 5 en 1 toegezegd). GS had zijn positie reeds bepaald, zo vernamen wij uit een per ongeluk online geplaatst intern verslag (bijlage 12). Slechts na tussenkomst van BZK (bijlage 13) ontstond ruimte om alsnog de gekozen koers te onderbouwen in de kadernota.
- Sindsdien voelde Scherpenzeel dat zij het tegendeel moest aantonen. Hernieuwde variantenanalyses, het rapport-Verhagen over de Kadernota 2021, de bestuurskrachtreview van BMC werden zonder meer terzijde geschoven.
- Met onze kritiek o.a. vervat in ons Bezwaarschrift van 15 juli 2020, werd niets gedaan. Ons bezwaar werd niet-ontvankelijk verklaard. Op inhoud leidde onze kritiek enkel tot een paradigmaverschuiving: de argumentatie van GS, waarom gedwongen herindeling de enige optie was, is telkens opnieuw verschoven. Dit is beschreven in hoofdstuk 5 van onze zienswijze (reeds in uw bezit).
- Uiteindelijk is het enige (overgebleven) argument van GS, om gedwongen herindeling door te zetten:
We stelden vast dat gemeenten Scherpenzeel en Barneveld kiezen voor samenwerking met elkaar, maar van mening verschillen over de manier waarop. Daarom kiezen wij, het college van Gedeputeerde Staten (GS), voor een gemeentelijke herindeling. (citaat Publiekssamenvatting HO)
- Ondanks dat ons college meermaals met klem heeft verzocht aan GS om zich tot de feiten te beperken, werd het frame, als zou onze (financiële) koers onhoudbaar zijn, keer op keer door GS herhaald. Dit culmineerde in de discussie over de 32 punten-brief en verwijten over 'liegen en bedriegen', woorden die overigens van GS zelf afkomstig waren.

Uiteindelijk heeft ons college het woordenspel met GS opgegeven (zie bijlage 14). Desalniettemin mag van de provincie, in haar rol als InterBestuurlijk Toezichthouder, objectiviteit ten aanzien van de financiële cijfers worden verwacht. In de Statenbrief van 30 juni (bijlage 7) wordt niet alleen met 2 maten gemeten, maar wordt de feitelijke financiële positie van Scherpenzeel opnieuw geen recht aangedaan.

Overwegingen bij het versturen van de oproep van 6 juli

Naar de motieven van burgemeester Klein om deze oproep te doen, is vanuit de provincie (tot 29 september jl.) nooit gevraagd. De oproep van Burgerinitiatief Scherpenzeel Zelfstandig, om de integriteit van het Arhi-proces te onderzoeken, was reeds door onze burgemeester onderschreven in zijn uitspraken in Binnenlands Bestuur van 1 juli. Zoals door onze burgemeester toegelicht, moeten de inwoners van Scherpenzeel (ongeacht hun mening over zelfstandigheid of herindeling, en ongeacht de uitkomst van het proces) kunnen vertrouwen op een zorgvuldig, onbevooroordeeld proces. Tot een expliciet verzoek aan PS waren wij echter nog niet over gegaan.

De mailwissel van 4 juli geeft, in relatie tot de daags tevoren verzonden Statenbrief, en in de context van de aanstaande besluitvorming in PS geeft ons een indruk hoe er wordt gewerkt aan het herindelingsproces op het Provinciehuis. Dat de afdeling InterBestuurlijk Toezicht zo ver gaat dat de (voormalige) artikel 12 status van de gemeente Den Haag (sinds 2018 de werkgever van dhr. Verhagen) zelfs wordt genoemd, toont ons inziens het gebrek aan inhoudelijke argumenten en sterkt onze overtuiging dat de (financiële) beoordeling van Scherpenzeel politiek is gemaakt door de provincie. Na lezing van de mailwissel concludeerde ons college dat een formele oproep om de integriteit van het proces te onderzoeken alsnog op zijn plaats was.

Geen waardeoordeel zonder zorgvuldige weging van alle ervaringen

Van een waardeoordeel heeft burgemeester Klein zich in zijn mail van 6 juli echter nadrukkelijk onthouden. Hij heeft slechts aangegeven dat er te veel vragen zijn over de zorgvuldigheid van het proces.

Burgemeester Klein heeft, vanuit zijn eigen bestuurlijke verantwoordelijkheid, de discretionaire afweging gemaakt geen nadere duiding te geven in zijn mail.

Als college staan wij achter deze afweging, ook al betreuren wij net als de burgemeester gelijk als in zijn mail van 7 juli verwoord, zo anders is uitgelegd dan bedoeld.

Nu wij, op grond van de bepalingen in de WOB, deze mailwissel vrij moeten geven, zien wij ons genoodzaakt om nadere duiding te geven aan de context.

Wij hopen u met deze brief, en onze voorgaande brief (bijlage 15), voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Scherpenzeel,

R.J. ter Horst
secretaris

E. Klein
burgemeester

Bijlagenboek:

1. 201119 brief GS inz analyse stuurgroep
2. 131020 Reactie op notitie GS dd 081020
3. bedankt_Redacted
4. Fwd Herindeling Barneveld - Scherpenzeel Vergadering PS hedenavond_Redacted
5. 220719 Brief CdK aan BW Scherpenzeel
6. Re concept-brieven aan B&W-s Barneveld en Scherpenzeel_Redacted
7. JM – Vervolg voorstel Herindelingsadvies Barneveld-Scherpenzeel (PS2021-494)
8. 020721 brief aan PA validatie Kadernota
9. RE_Raadsvoorstel Toekomstvisie (2 sporen)(1)_Redacted
10. schermprint brief provincie_Redacted
11. FW Raadsvoorstel Toekomstvisie Scherpenzeel (2 sporen)_Redacted
12. screenshot verslag GS vergadering 290120
13. FW 14-01 Gesprek Chris Kuipers 11.45 uur in Den Haag.msg_Geredigeerd
14. Getekende brief met bijlagen afronding 32 punten dossier
15. beantwoording interpretatievragen uit Wob-verzoek SP 31-8-2021